

Editorial

altera continuă să ofere publicului cititor, în acest număr, o suită consistentă de studii și articole relevante privind dezbaterile consacrate, pe plan internațional, drepturilor lingvistice ca drepturi fundamentale ale omului și politicilor specifice de protecție a diversității lingvistice. Cum anul 2001 este unul consacrat promovării limbilor, prin decizia Consiliului Europei, credem că focusarea pe această tematică poate fi benefică într-un moment când, iată, în România au loc dezbateri aprinse în jurul legii care va reglementa, între altele, statutul limbilor minoritare în administrația publică. Prin complexitatea prevederilor sale, legea devine un important vehicul al descentralizării și, totodată, consacră *de facto* caracterul de limbă regională al unei limbi minoritare, chiar dacă această denumire lipsește explicit din lege. Prin aceasta, legislația românească în domeniul limbilor face un progres important, aliniindu-se standardelor europene celor mai liberale în domeniul tratamentului minorităților. Desigur, abia implementarea legii va da măsura adevărată a democratismului societății noastre, putând să servească, în caz de succes, ca exemplu de bună practică într-o regiune nu arareori frământată de contradicții.

Pornind de la titlul pentru care editorii au optat, *drepturile lingvistice - drepturi fundamentale*, în prima secțiune a **alterei**, au fost reunite studiile consacrate evoluțiilor recente în domeniul drepturilor lingvistice, cele consacrate bilingvistului și dialogului academic pe acest subiect.

John Packer și **Guillaume Sieminski** pledează pentru necesitatea reperelor și liniilor directoare în domeniul aplicării drepturilor lingvistice ale minorităților, prezentând originile și dezvoltarea Recomandărilor de la Oslo, proces inițiat și valorificat de instituția Înaltului Comisar OSCE pentru Minoritățile Naționale. Subliniind că documentul de la Oslo nu este și nici nu s-a dorit să constituie un set de standarde noi, autorii atrag atenția asupra faptului că recomandările doresc să faciliteze o interpretare coerentă și consecventă a standardelor privind drepturile lingvistice. Este de dorit ca statele să consulte recomandările atunci când inițiază politici și programe privind limbile minoritare.

Jim Cummins își concentrează analiza asupra achizițiilor recente în cercetarea și teoria referitoare la schimbarea limbii în prima copilărie, consecințele cognitive și școlare ale bilingvistului și modele teoretice de conceptualizare a dezvoltării bilingvistului, conchizând că, pe măsură ce diversitatea lingvistică și culturală sporește în cele mai multe din țările industrializate, crește și potențialul de conflict politic care poate fi pus în legătură cu gradul de sprijin instituțional pentru limbile și culturile minoritare.

Miklós Kontra alocă o parte importantă a articolului său diferențelor de abordare, în Europa Centrală față de SUA și Europa Occidentală, a domeniului drepturilor lingvistice. Autorul semnaleză că aceste deosebiri, nu de puține ori semnificative, sînt generate de factori circumstanțiali, între care utilizarea inadecvată a terminologiei, citarea inexactă a textelor legislative, traducerile neprofesionale sînt de cele mai multe ori responsabile pentru distorsionarea mesajului, conducînd la situația paradoxală a folosirii unor argumente identice pentru exprimarea unor poziții contrare.

Ca document, **altera** publică un act legislativ important și novator emis în anul 2000, Ordonanța privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare.

În a doua secțiune, **altera** propune trei solide abordări teoretice ale problematicii minorității maghiare din România și relevanța importanței pe care i-o acordă mediile civice și politice românești pentru evaluarea gradului de democratism a societății.

Dacă **Gábor Vincze** își consacră analiza, din unghi istoric, modului cum au fost tratate drepturile minorităților, în speță ale celei maghiare, în România perioadei 1944-1989, de la finele regimului profascist, pîna la finele regimului comunist, cu pertinente sublinieri ale similitudinilor dintre acestea în abordarea statutului minorității maghiare, mai exact a esenței lor naționaliste, ce transcend barierele ideologice. Autorul consideră că, fără un naționalism latent, dar endemic al societății românești, fondat pe suspiciunea istorică și culturală față de maghiari, aceste politici nu ar avea o susținere de masă.

În fine, într-un dialog virtual contrapunctic, Gabriel Andreescu și Michael Shafir analizează, de pe poziții apropiate, geneza a ceea ce a primit, în ultimul timp, titlatura de model românesc al relațiilor interetnice. Pornind de la premisa existenței reale a unui atare model, eseu lui **Gabriel Andreescu** este interesat în primul rînd de relatarea cronologiei și inventarierea actorilor permanenți sau conjuncturali ai acestui proces, ambiționînd în esență să pună la punct devierile de la adevărul istoriei recente a construirii democrației românești. Pentru autor, rolul principal în construirea unor relații interetnice stabile și echilibrate, i-a revenit indubitabil societății civile din România, grație intervenției căreia, în cîteva rînduri, au fost oprite evoluții periculoase. Tot societății civile i se datorează lansarea reflecției intelectuale și implementarea unor propuneri legislative inspirate din practica europeană, în condițiile absenței unor inițiative politice credibile și coerente.

Michael Shafir este interesat primordial de modul în care partidele politice românești, dincolo de divizarea lor în democratice și xenofobe, au fost capabile sau dispuse să-și apropie tema relației cu maghiarii și cu formațiunea lor civico-politică reprezentativă, UDMR-ul. La capătul unor ample analize pertinente, autorul îndeamnă la prudență, concluzionînd că ar fi prematur să vorbim de un model românesc al relațiilor interetnice, chiar dacă progresele din acest domeniu nu sînt neglijabile.

În fine, dintre fețele Europei, **altera** reține Val d'Aosta, ca un posibil exemplu de aranjament lingvistic și interculturalitate, la capătul unei istorii nu lipsite de convulsii, dar conducînd în final la o prosperitate benefică pentru întreaga comunitate.

Editorii